

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

PAŽYMA

**DĖL GALIMO KRETINGOS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS 2015 M.
LAPKRIČIO 29 D. SPRENDIMU NR. T2- 280 PATVIRTINTO „KRETINGOS RAJONO
MOKYKLŲ VEŽIOJIMO ORGANIZAVIMO, MOKYKLINIŲ AUTOBUSŲ NAUDOJIMO
IR VAŽIAVIMO IŠLAIDŲ KOMPENSAVIMO TVARKOS APRAŠO“ PRIEŠTARAVIMO
LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ ĮSTATYMO 5 STRAIPSNIO 1 DALIES
1 PUNKTUI TYRIMO**

2016-02-15 Nr. (15)SN-252-257)SP-15
Vilnius

Lygių galimybių kontrolierė Agneta Lobačevskytė pagal 2015 m. lapkričio 9 d. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – ir Tarnyba) gautą L.P. bei 2015 m. lapkričio 18 d. gautą D.M. (toliau - ir Pareiškėjai) apjungtą skundą atliko tyrimą dėl galimo Kretingos rajono savivaldybės tarybos 2015 m. spalio 29 d. sprendimu Nr. T2- 280 patvirtinto „Kretingos rajono mokyklų vežiojimo organizavimo, mokyklinių autobusų naudojimo ir važiavimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo“ (toliau – Aprašas) 31 punkto nuostatų prieštaravimo Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktui.

Lygių galimybių kontrolierė 2015 m. lapkričio 18 d. raštu Nr. (15)SN-252)S-987 „Dėl galimos diskriminacijos religijos pagrindu“ kreipėsi į Kretingos rajono savivaldybės administraciją, prašydama pateikti paaiškinimą, dėl kokių aplinkybių Aprašo 31 punkte įtvirtinta išskirtinė privilegija ir teisė mokinius, be kitų atitinkamą bendrojo ugdymo programą vykdančių mokyklų, vežti ir iki VšĮ Pranciškonų gimnazijos.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė :

1. Pareiškėjai skundžia 2015 m. spalio 29 d. Kretingos rajono savivaldybės tarybos priimtu sprendimu Nr. T2-280 patvirtinto Aprašo 31 punktą, kuriame numatyta, jog „kaimuose ir miesteliuose toliau kaip 3 km nuo bendrojo ugdymo mokyklos gyvenančių priešmokyklinio ugdymo ir 1-8 klasių mokinių vežiojimas kompensuojamas iki artimiausios atitinkamą bendrojo ugdymo programą vykdančios mokyklos ir iki viešosios įstaigos Pranciškonų gimnazijos“.

Savo skunde Pareiškėjai nurodo, kad Aprašo 31 punkte įtvirtinta išskirtinė privilegija ir teisė mokinius, be kitų atitinkamą bendrojo ugdymo programą vykdančių mokyklų, vežti ir iki Pranciškonų gimnazijos. Pareiškėjų manymu, tokia privilegija sudaro nelygias galimybes renkantis mokymosi įstaigą.

2. Kretingos rajono savivaldybės administracijos direktorius V.Domarkas 2015 m. gruodžio 3 d. raštu Nr. (4.1.12)-D3-5602 „Dėl informacijos pateikimo“ nurodė, kad pagal VŠĮ Pranciškonų gimnazijos įstatų 5, 6.2, 6.3, 6.11 punktus gimnazija yra krikščioniškąsias bei pranciškoniškąsias vertybes ugdanči mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programą. Šių įstatų 5 punkte nustatyta, kad VŠĮ Pranciškonų gimnazijos veiklos tikslas – suteikti valstybės nustatytą išsilavinimą ir išugdyti kūrybingą ir intelektualią, darnią ir savarankišką, laisvą ir atsakingą asmenybę, kuri, įsisažmoninusi krikščioniškąsias vertybes, gebėtų rinktis prasmingus gyvenimo ir veiklos tikslus, siektų socialinio teisingumo ir savo gebėjimais tarnautų visuomenės gerovei. Pasak V.Domarko, VŠĮ Pranciškonų gimnazija yra tokia pati, atitinkamą bendrojo ugdymo programą vykdanči mokykla, kaip ir kitos mokyklos, vykdančios šią programą. Šioje gimnazijoje gali mokytis bet kuris mokinys, kuriam yra priimtini gimnazijos keliami reikalavimai.

Administracijos direktorius V.Domarkas atkreipia dėmesį, jog VŠĮ Pranciškonų gimnazija rajone yra vienintelė ir artimiausia tokios teisinės formos mokykla. Kretingos rajono savivaldybės taryba, įvertinusi vaikų, kurie mokosi šioje gimnazijoje, poreikius, patvirtindama Aprašą, neišskyrė šios mokyklos mokinių, taikant vežimo iki artimiausios mokyklos kompensavimą.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar Kretingos rajono savivaldybės tarybos sprendimu patvirtino Aprašo 31 punkte įtvirtinta nuostata, kurioje nurodyta, jog „kaimuose ir miesteliuose toliau kaip 3 km nuo bendrojo ugdymo mokyklos gyvenančių priešmokyklinio ugdymo ir 1-8 klasių mokinių vežiojimas kompensuojamas iki artimiausios atitinkamą bendrojo ugdymo programą vykdančios mokyklos ir iki viešosios įstaigos Pranciškonų gimnazijos“ galimai neprieštarauja Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktui, kuriame įtvirtinta valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų pareiga pagal kompetenciją užtikrinti, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galybės nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios,

etninės priklausomybės, religijos, o šios pareigos nesilaikymas yra laikomas Lygių galimybių įstatymo 10 straipsnio pažeidimu.

Buvo tiriamas galimas diskriminavimo atvejis religijos pagrindu ir vertinama, ar Kretingos rajono savivaldybės taryba, savo sprendimu patvirtindama Aprašą, kurio 31 punkte išskyrė VšĮ Pranciškonų gimnaziją iš kitų bendrojo ugdymo programą vykdančių mokyklų Kretingos rajone, galimai sukūrė pirmenybę ir (ar) pranašumą naudotis važiavimo kompensacija asmenims lankanties šią gimnaziją. Švietimo ir mokslo institucijų registras (www.aikos.lt) pateikia informaciją, jog Kretingos rajone yra 17 bendrojo ugdymo programą vykdančių mokyklų, iš kurių 6 yra gimnazijos.

2. Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 7 dalyje tiesioginė diskriminacija apibrėžiama kaip elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui.

Vadinasi, aptariamam atveju, nagrinėjant Aprašo 31 punktą, vertinama, ar šiame punkte yra užtikrintos lygios teisės ir galimybės nepaisant religijos.

3. Pagal Lietuvos antidiskriminaciniuose įstatymuose įtvirtintą teisinį reguliavimą diskriminacija siejama su konkrečiu asmeniu, kuris buvo traktuojamas mažiau palankiai tam tikroje situacijoje nei kitas asmuo dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

Diskriminacija teisinėje literatūroje suprantama kaip ne toks palankus asmens traktavimas ar ne toks palankus elgesys su asmeniu negu tomis pačiomis ar panašiomis aplinkybėmis buvo, yra ar būtų elgiama su kitu asmeniu. Todėl, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, yra lyginami keli asmenys, šiuo konkrečiu atveju buvo lyginami asmenys, puoselėjantys krikščioniškąsias bei pranciškoniškąsias vertybes ir savo vaikus leidžiantys į VšĮ Pranciškonų gimnaziją bei kita asmenų grupė, neišpažįstanti krikščionybės ir savo vaikus leidžianti į kitas, Kretingos rajone esančias bendrojo ugdymo mokyklas ir dėl to negalintys pasinaudoti mokinių vežimo kompensacija. Palyginamoji grupė buvo vertinama išpažįstamos religijos ir puoselėjamų religinių vertybių santykyje.

4. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 36 straipsnio 1 dalyje nurodyta, jog visuomeniniu transportu mokiniai į atitinkamą ugdymo programą vykdančią mokyklą vežami vadovaujantis Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatymu. Paminėtina, jog Transporto lengvatų įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 1 punktas nustato, jog savivaldybės, kurių teritorijoje yra švietimo ir vaikų globos įstaigos, savo nustatyta tvarka kompensuoja visas važiavimo išlaidas nustatytoms mokinių grupėms ir įstatyme nurodytomis sąlygomis. Minėtame straipsnyje yra

nurodyta sąlyga, jog „<...> priešmokyklinio ugdymo ir 1-8 klasių mokinių pavežėjimas kompensuojams iki artimiausios atitinkamą bendrojo ugdymo programą vykdančios mokyklos“. Šiame įstatyme yra įtvirtinta pareiga savivaldybėms, kompensuoti visas važiavimo išlaidas, nustatytai asmenų grupei iki artimiausios bendrojo ugdymo programą vykdančios mokyklos, nieko neišskiriant.

Tyrimo metu buvo lyginamos dvi grupės: asmenys išpažįstantys katalikų tikėjimą ir puoselejęntys krikščioniškąsias bei pranciškoniškąsias vertybes ir asmenys tokioms vertybėms nepritariantys. Palyginamųjų grupių asmenys buvo lyginami galimai diskriminacijai dėl religijos identifikuoti, savivaldybių institucijoms įgyvendinant pareigą užtikrinti lygių galimybių įtvirtinimą teisės aktuose nepaisant religijos.

Kretingos rajono savivaldybės tarybos sprendimu patvirtinto Aprašo 31 punkto nuostatų, jog „kaimuose ir miesteliuose toliau kaip 3 km nuo bendrojo ugdymo mokyklos gyvenančių priešmokyklinio ugdymo ir 1-8 klasių mokinių vežiojimas kompensuojamas iki artimiausios atitinkamą bendrojo ugdymo programą vykdančios mokyklos ir iki viešosios įstaigos Pranciškonų gimnazijos“ reglamentavimas išskiria VŠĮ Pranciškonų gimnaziją ir galimai sukuria mažiau palankias sąlygas asmenims pasirinkusiems kitas, bendrojo ugdymo programą vykdančias mokyklas, kurių veiklos tikslas nėra siejamas su krikščioniškųjų vertybių ugdymu, pasinaudoti vienodomis teisėmis savivaldybės suteikta važiavimo kompensavimo tvarka.

5. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje 7 punkte yra įtvirtinta viena iš savivaldybių savarankiškų funkcijų, tai bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino pavėžėjimo į mokyklas ir į namus organizavimas. Minėto įstatymo 4 straipsnyje yra išvardinti pagrindiniai principai, kuriais vadovaudamasi vietos savivalda grindžia savo darbą, vienas iš išvardintų principų yra užtikrinti žmogaus teisių ir laisvių gerbimą, bei užtikrinti, jog savivaldybės institucijų ar valstybės tarnautojų priimami sprendimai nepažeistų žmogaus orumo, jo teisių ir laisvių, lygių galimybių.

Būtina pastebėti, jog Kretingos rajono savivaldybės taryba, numatydamą mokinių važiavimo išlaidų kompensavimo tvarką, turi laikytis vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnyje įtvirtintų principų. Atsižvelgus į tokį teisinį reguliavimą, Kretingos rajono savivaldybės taryba, priimdama norminį administracinį aktą, šiuo konkrečiu atveju Aprašą, privalo nepažeisti lygių galimybių principo, neteikti privilegijų VŠĮ Pranciškonų gimnazijai bei neišskirti jos iš kitų Kretingos rajone esančių bendrojo ugdymo mokyklų. Taip pat neturi suteikti privilegijos ir išskirtinės teisės VŠĮ Pranciškonų gimnazijos mokiniams pasinaudoti važiavimo kompensacija, kuri aukščiau minėtu įstatymu yra garantuojama visiems vienodai.

6. Lietuvos Respublikos religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje yra įtvirtinta, jog visi asmenys nepaisant jų išpažįstamos religijos, religinių įsitikinimų ar santykio

su religija, įstatymui yra lygūs. Tiesiogiai ar netiesiogiai riboti jų teises ir laisves ar taikyti privilegijas draudžiama.

Kretingos rajono savivaldybės administracijos direktorius V.Domarkas savo rašte informavo, jog VšĮ Pranciškonų gimnazija yra krikščioniškąsias bei pranciškoniškąsias vertybes ugdomi mokykla.

VšĮ Pranciškonų gimnazijos vienintelio dalininko 2008 m. liepos 22 d. sprendimu Nr. 3 patvirtintų „Viešosios įstaigos Pranciškonų gimnazijos nuostatų“ (toliau – ir Nuostatų) 16.1., 16.2. punktuose įtvirtinti tikslai, kuriuose numatyta, jog pagrindinis VšĮ pranciškonų gimnazijos tikslas yra rūpintis sielovada, ugdyti dorą, savarankišką, laisvą, atsakingą žmogų, kuris laikytųsi Katalikų Bažnyčios mokymo ir pranciškoniškojo dvasingumo principų, taip pat, vadovaujantis Šv. Pranciškaus dvasingumu, augintų dvasingus, <...> jaunuolius ir jaunuoles. Minėtų Nuostatų 25.5, 25.7, 25.8 punktuose yra išvardintos ir mokinių pareigos, kurios mokinius įpareigoja, vadovautis krikščioniškosiomis vertybėmis, gerbti Katalikų bažnyčios simbolius, dalyvauti Šv. Mišiose, rekolekcijose ir kituose renginiuose.

Taigi vetinant Nuostatuose įtvirtintus tikslus bei mokinių pareigas, galima teigti, jog VšĮ Pranciškonų gimnazija yra Katalikiškosios pakraipos, puoselėjanti ir skiepijanti krikščioniškąsias vertybes bendrojo ugdymo mokykla. Todėl tikėtina, jog katalikiškos pakraipos bendrojo ugdymo mokyklą lanko ir renkasi asmenys, išpažįstantys šį tikėjimą.

Aprašo 31 punkte numatyta sąlyga jog „<...> mokinių vežiojimas kompensuojamas iki artimiausios atitinkamą bendrojo ugdymo programą vykdančios mokyklos ir iki viešosios įstaigos Pranciškonų gimnazijos“. Ši nuostata sąlygoja, jog asmuo pageidaujantis mokytis kitoje bendrojo ugdymo programą vykdančioje mokykloje ir kuri nėra krikščioniškąsias vertybes puoselėjanti, tačiau jam nėra artimiausia, netenka teisės į vežiojimo kompensaciją, todėl atsiduria blogesnėje padėtyje, lyginant su asmenimis, kurie mokosi VšĮ Pranciškonų gimnazijoje.

Atsižvelgus į minėtą sąlygą, galima daryti išvadą, jog Aprašo 31 punktas suteikia VšĮ Pranciškonų gimnaziją lankantiems asmenims išskirtinę teisę gauti kompensaciją už važiavimo išlaidas nepriklausomai nuo atstumo.

Atlikus tyrimą konstatuotina, jog Kretingos rajono savivaldybės tarybos Aprašo 31 punkte įtvirtintas VšĮ Pranciškonų gimnazijos išskyrimas iš kitų bendrojo ugdymo programą vykdančių mokyklų, vertinamas kaip prieštaraujantis Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktui ir pažeidžiantis Lygių galimybių įstatymo 10 straipnį.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu, 15 straipsniu bei Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 24 straipsnio 2 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a :

1. Kreiptis į Kretingos rajono savivaldybės tarybą ir siūlyti pakeisti Kretingos rajono savivaldybės tarybos 2015 m. spalio 29 d. priimtu sprendimu Nr. T2- 280 patvirtintą „Kretingos rajono mokyklų vežiojimo organizavimo, mokyklinių autobusų naudojimo ir važiavimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašą“ taip, kad jo nuostatos nepažeistų Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto reikalavimų.

2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėjus ir Vyriausybės atstovo Klaipėdos apskrityje tarnybą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Lobačevskytė